

YAYLALARA YILDIZ YAĞMIŞ; ARDAHAN...

Sen doğup büyüdüğüm yurt parçasısın; yaşam sevinci denen duyguyu tanıdığım, özgürce tattığım, yüreğinde sakladığım coğrafyamsın. Çocukluğumu ve gençliğimin, zorunlu işlerden, yaşadığım uzak yerlerdeki toplumsal yoğunluklardan ayrı kalabildiğim tüm zamanlarını, an be an, bin bir hazla yaşadığım vatanımsın. Sen Ardahanımsın...

Sen benim için hülyalı çocukluğumun yayla yıldızlarısın, çiçekli vadilerde tere bulanmış kızıl valasını koşturan atların nal seslerisin, başı karlı dağların özgür rüzgârısın; kışın buz tutan çağiltılı nehirlerin, kurdu kuşu doyuran sarıçam ormanlarının, yıldızlarla öpüşen duru sulu göllerin yurdusun, eteği süt kokulu Anadolu analarının, kırçıl sakallı, kara mintanlı yoksul köylülerimin akıncı ruhusun...

İmecemsin sen Ardahan... Dayanışmanın, yardımlaşmanın, her şenliğinde kol kola oyuna durmanın, harmanında, koç katımında, kaz kesiminde, yılbaşlarında, saban çıkarmada yüz boyayıp başkası olmayı yaşamanın erdemisin. Kara kotana koşulu ay boynuzlu baba öküzlerin sadık yarımız toprağa işleyen kahırlı emeğisin; gün akşama kadar oturduğu boyunduruğa tutsak olmasına karşın dünyanın en isyancı ve en şen dizelerini dilinden düşürmeyen çocukluğumun, hotak çocukların yurdusun.

Ho ho, hoooo!

“O geçede kara kotan yan gider/ Bu geçede kara kotan yan gider/ Karşiki hotakların bacısınada/ Hakoş hakoş kan gider/ Ho ho hoooo!

Sonra öküzler açılır boyunduruğundan; bin çiçekli yayla yolundan salınarak gelen analar sunar sinilerini... Kara kotan ekipleri buluşur. Az önce gülererek birbirine söven hotak çocuklar koşar bişinin, fesellinin, haçapurun, hinkalın, mafişin, gevreğın, ketenin kokusuna... Hayat bitmeyen bir türküdür, hayat kara toprağın bağrında yollar açıp çoğaltmaktır ekmeği, hayat sevmektir insanı, çiçeği, böceği. Hayat aldırılmayıp yoksulluğa, tulum sesiyle bara durmaktır, hemen tüm yayla akşamlarında. Kadın erkek, gelin kız, atlı yaya demeden paylaşmaktır paya düşeni.

Geceleri, başı yukarıya, yıldızlara doğru kaldırılmış kağınların altındaki hasırdan yataklarında yıldızları izleyecektir hotak çocuklar... Kulakları kesik, kuyrukları çemreli köpekler bekleyecektir kotan ekibini. Başı karlı dağlardan gelen kurt ulumalarıyla çiçek kokularına ve yıldız ışıltılarına bırakılmıştır gece. Gökyüzüne avuç avuç sap sarı altın tozları, yıldızlar serpilmiştir; binlercesi göz kırpmakta, on binlercesi bar tutmaktadır yukarıda.

Biçin ayında art arda kola girecektir eli nasırlı yaşam üreticileri... “Adla ola! Kestim ha!” Tırpanlar salınacaktır yeşil çayırlarda, bele vuran çiçeğe durmuş dağlarda. Bir soluk alımı durulduğunda, tütün

tabakaları çıkacaktır. Gözler köye, yaylaya dönecektir; kuşluk malı gelip sağıldıysa, çok geçmeyecek, biçin ekmeğini ulaştıracaktır, ocak ve ateş bekçisi analar...

Önce çelimsiz, içine kapalı bir çocuk, sonra doktor olup çıkmıştır köyün Dursun öğretmenin büyük oğlu. O Dursun öğretmen ki, öğretmenden başka unutulmayacak arıcısı, ormancısı, anlatı ve söz ustası, hak arayıcısı, kavgacısı, köylünün koruyucu, kollayıcısıdır. Bir yaz başı çıkagelmiştir yine Dursun'un büyük oğlu. Köylüleriyle birlikte kotan ardında kara toprakla sevişmeye, tırpanın çelik ışıltısında çiçekle, böceklerle buluşmaya. Bir yayla düğününde önce papağa at koşturulmuş, sonra geniş bir yayla damında kol kola oluna girilmiş, davul zurnanın, tulumun, türkünün şenliğine durulmuştur. Oyunun, sesin, şenliğin en coşkulu yerinde susuvermiştir davul zurna. Başlar kapıya dönmüştür. Düğün evine yeni girenlerin en önünde, köyden çıkmış koca bir bakan bey durmaktadır; yanında yöresinde kravatlılar, el pençe divan durucular... Ters bakışlarla süzmektedir düğün şenliğini, memur çocuğu siyaset adamı... "Alişan!" diye seslenmiştir düğün sahibine, toy babasına... "Nedir buranın hâli? Kadın kız, erkek bir aradasınız! Burası Müslüman evi değil mi?"

Yutkunmuştur Alişan; bir an duralayıp oğul düğününe katılmış köylülerine bakmıştır. Sonra dönmüştür, benzer düğünlerde yetişmiş, köylüsü bakan beye... "Beyim, bizim aramızda fesat yok; sen dışarı çık!"

Bir orman kesimi var denmiştir ertesi yaz. Köylüler kesimde çalışıp üç kuruş alma umuduyla koşarken işçi olarak adını yazdırmaya, her yıl yanlarına gelip hastalarına bakan, yaralarını saran, tırpanından harmanına yanlarında çalışan doktor çıkmıştır karşılına. "Kesmeyin, kestirmeyin ormanınızı, ata dede yadigârıdır size; bir deyip üç kesecekler; orman hırsızlığından sabıkalı taşımacılarla iş yapacaklar..." Geceli gündüzlü tartışıp karar almışlardır birlikte. Ölçek köylüsü, orman kesiminde çalışılmayacak, kesime engel olunacaktır. Sonra komşu köylerden işçi bulmaya kalkışacaktır ilgililer, yetkililer. Olmayacak, komşu köylüler de katılacaktır orman direnişine... Kaymakam bey gelecektir köyün ortasına, tam bir bölük jandarma, onlarca orman memuru, müdürler eşliğinde... Parmağıyla gösterip doktoru, "uymayın bu anarşiste" diyecektir kaymakam... Bir kara bulutlar karmaşası kaplayacaktır köyün üstünü. Kor Kerimler, Borbor Zabitler, Nene Seyhatlar, Bibi Sultanlar Lal Hamitler, Kel Ekolar... Dirgene, tırpana davranılacaktır; eteklere taş toplanacaktır. Köyün tamamının kesim istemediğini anlayınca, jandarmanın aydın yüzbaşısı; araya girecektir...

12 Eylül denen o kara tarih yaşanıncaya değin, Ölçek köylüsü, yoksul, onurlu, tulumlu, türkülü ve şenlikli yaşamını sürdürecektir...

12 Eylül 1980'den sonra, o karanlık yıllar gelip çökecektir. Bir tek öğretmen kalmayacaktır Ardahan'da da, Ölçek köyünde de. Köylüler ve öğretmenler yan yana işkencehanelere çekilecek, Erzurum

sıkıyönetim zindanlarına atılacaktır. Orada yaşamdan ayrılacaktır, sağlam tek gözüyle dünyanın adaletsizliğine, haksızlığına meydan okumuş koca Kor Kerim.

Akçam soyadını taşıyanların yolları kesilecek, yere yatırılıp üstleri başları aranacaktır. Akçamlar, o yılları kaçak ve tutsak yaşayacaklardır. 12 Eylül öncesinde köy otlığına el koymak isteyen, karşısında Akçam kardeşlerle köylünün örgütlü direnişini bulan bir aile, sıkıyönetim paşalarının ve derin güçlerinin has adamı olacak, işaret ettikleri her Ölçekli ve Ardahanlı işkenceye yatırılacaktır.

Karanlık yılların yozlaşmasıyla yüzü değişecektir köylünün... Karşılıksız tarım desteğinden yeşil kartına, yoksulluk maaşından seçim zamanları dağıtılan paralara, köyün ortasına kurulan döner tezgâhlarının arkasında sıra olacaktır köylü. Tulumun yerini televizyon, onurun yerini sadaka alacaktır. Hükümetin koca bakanına çık dışarı diyebilmiş Alişanların, kaymakama, "hele sen sus da biraz da bizim doktorumuz konuşsun" diye bağırmiş Borbor Zabıtların yerini hayır umarak el uzatanlar almış olacaktır.

Ölçek köyünün adı artık çok uzaklara kadar uzanmış öğretmeni Dursun Akçam'ın ölümünün ardından, bir "hatıra ormanı" için yer istenince, "komüniste verilecek yer yok" diyecektir köy muhtarı... "Ne hayrı varmış Dursun Akçam'ın bu köye" diye ses katacaktır kimileri...

Dursun Akçam'ın ailesi unutmamıştır "Cilavuz yiğidi"ni. Anısına, Kars yolunda bir orman, Ardahan'ın ortasında bir Kültürevi kurulacaktır. Şenlikler düzenlenecektir her yıl, çiçeklerin bin bir renk ve çeşitte açtığı o kotan mevsiminde. Pırlanta yürekli yazarlar, dünya malına metelik vermeyen sanatçılar koşacaktır Ardahan'a... Musa Eroğlu'sundan Arif Sağ'ına, Doğan Hızlan'ından Adnan Binyazar'ına; bizindir bu Kültürevi diyecektir, sanatın ve güzelliğin erdemli sahipleri.

Davul zurna unutulduğu yerden alınıp elektronik gürültülere karşı kavgaya çıkarılacaktır. Bir zamanlar yalnız Ölçek köyünde onlarca tulum var iken, şimdi saatlerce ötedeki köylere gidilecektir tulum bulunabilmesi için. Dursun Akçam Kültür Sanat Günleri, tulumla, davul zurnayla şenlendirecektir Ölçek düğünlerini. Deli Osman'ın düğününde bara katılacaktır yazarlar, sanatçılar. Çıldır köylüleri, Hoçvanlı öğrenciler, Ardahan üniversitesi öğrencileri tiyatro oynayacaktır Kültürevi'nde...

Sen benim bitmeyen rüyam, öz vatanımsın Ardahan; sen tüm hayatı yeniden değiştirebilecek kadar yalçın, tüm Anadolu'yu besleyecek kadar mertsin...

Aç kollarını, toprağını, suyunu, çiçeğini, yıldızını; çağır imececi insanını... Biz seniniz, seninleyiz...

alperakcam@gmail.com